

Література

1. Кузьменко В. Чим збиратимемо врожай / Сільський час. – 2 липня 2003 р. – № 48. – С. 1-4.
2. Попов В. Функционер о проблемах / Бизнес. – 25 мая 2002. – №21. – С. 23-24.
3. Статистичний щорічник "Сільське господарство України" за 2007 рік / Державний комітет статистики України / під заг. ред. Ю.М. Остапчука. – К., 2008. – 378 с.
4. Трактори пішли з поля. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://pda.finance.ua/ua/news/?curID=160947>
5. Машинобудівники українським аграріям / Сільський час. – 14 листопада 2003. – № 87. – С. 3-5.
6. Роїк М., Мазуренко А., Маланчин А. Бурякозбиральна техніка і національна незалежність // Пропозиція. – 2000. – № 7. – С. 88-90.
7. Плаксін О.А. Матеріально-технічне забезпечення підприємств АПК в сучасних умовах // Економіка АПК. – 2004. – № 8. – С. 63-68.
8. Федотов А. Рынок материально-технических ресурсов аграрного сектора // АПК: экономика, управление. – 2003. – № 6. – С. 27-33.
9. Шубіна Л. Іван Сушко: "Львівагромашпроект" створює техніку по-європейськи розумну і по-галицьки мудру" / Молода Галичина. – 8 серпня 2002. – С. 10-11.
10. Аграрії будуть з грішми / Україна молода. – 16 лютого 2005 р. – С. 3.
11. Тимошенко обіцяє гроші фермерам вже цього тижня. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <http://www.unian.net/ukr/news/news-304945.html>

УДК 657.1:655

Доц. А.М. Должанський, канд. екон. наук – Львівська КА

ВПЛИВ ЧИННИКІВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглянуто галузеві організаційно-технологічні особливості поліграфічних підприємств, які потрібно брати до уваги під час організації обліку та контролю витрат. Встановлено, що на досліджуваних підприємствах відсутнє групування витрат за відношенням до обсягів виробництва, місцем виникнення та видами поліграфічної продукції. Недостатньо застосовують метод групування витрат за замовленнями, що унеможливорює визначення нерентабельних замовлень.

Assoc. prof. A.M. Dolgankij – L'viv commercial academy

Influence factor in organization bookkeeping accountability and control expenses in polygraphic enterprise

To look branch organizing technologic peculiarity polygraphic business what guilty to take up before attention hearth time organization calculation and control consumption. It is set that on the probed enterprises absent grouping of charges after attitude toward the volumes of production, mestome of origin and types of polydiene products. Not enough apply the method of grouping of charges after orders, that does impossible determination of unprofitable orders.

Система обліку витрат в умовах ринкових відносин має сприяти не лише підвищенню ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, а й стимулювати заходи з економії всіх видів ресурсів, забезпечувати їхнє раціональне використання.

Вибір системи обліку істотно впливає на формування цінової політики підприємства, управління виробничо-господарською діяльністю загалом. У подальшому розвитку та поглибленні бухгалтерського обліку передбачено

створення й функціонування обліку та контролю витрат, орієнтованого на визначення рентабельності друкованої продукції за її видами.

Комплексне вирішення цих проблем певною мірою залежить від всебічного врахування організаційно-технологічних особливостей виробництва. Професор В.В. Сопко слушно зазначає, що "...виробничі підприємства будують облік затрат відповідно до положень про склад витрат та галузевих інструкцій і методичних рекомендацій, відповідно до особливостей технології та організації виробництва" [3, с. 158].

З цього приводу проф. Е.В. Нікольська, проф. М.Є. Ісакова, економісти Л.Н. Євсєєва та Л.А. Давидова зазначають, що "...собівартість продукції залежить від її обсягу, рівня використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів, цін на матеріали та основні засоби, технічного і організаційного рівня виробництва та інших чинників. Саме тому важливо знати, як відобразилися зміни в системі господарювання поліграфічних підприємств на собівартості продукції та її структурі" [2, с. 1]. Отже, на формування бухгалтерського обліку і контролю за виробничими витратами на підприємстві впливає багато чинників, які можна класифікувати за груповими ознаками.

Для планування, обліку і контролю окремих видів витрат важливе значення має: вибір найефективнішої з наявних методик групування та класифікації витрат; застосування способів достовірного відображення фінансово-господарських операцій на синтетичних рахунках; визначення доцільних співвідношень між окремими видами витрат; налагодження належної системи контролю; забезпечення узгодженості між бізнес-планами, прогнозами, кошторисами і фактичними витратами на виготовлення друкованої продукції; отримання результативної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень тощо.

За результатами аналізу чинної методики обліку витрат на 24 поліграфічних підприємствах західного регіону України визначено сфери застосування методів групування витрат за такими основними критеріями: за елементами – 70,8 %; за відношенням до технологічного процесу – 45,8 %; за сферою виникнення – 37,5 %; за замовленнями – 41,6 %; за відношенням до калькуляційного періоду – 100,0 %; за елементами собівартості – 58,3 %.

За результатами досліджень встановлено залежність структури виробничих витрат від виду друкованої продукції. Найбільша частка витрат на основні поліграфічні матеріали характерна для друку газетної продукції – 81,8 %, а на виготовлення книжково-журнальної продукції вона становить лише 71,3 %. Питома вага витрат на оплату праці з виготовлення книжково-журнальної продукції становить 16,8 %, а газетної – 8,5 %.

У поліграфічній промисловості об'єктом обліку є вартість виробу, визначена за групою калькуляційних статей витрат. Загалом група калькуляційних статей витрат формується за поопераційними витратами на окремих процесах із виготовлення друкованої продукції. Складність технологічного процесу поліграфічного виробництва, широка номенклатура видів друкованої продукції спричиняють застосування значної кількості калькуляційних груп.

У наукових працях В.Я. Воронкової та В.А. Чепуріна справедливо наголошено на властивій методам обліку виробничих витрат у поліграфічних

підприємствах подвійній природі. З одного боку, витрати на виробництво нагромаджуються за стадіями виробничого циклу, що зумовлює застосування попроцесного методу обліку витрат. З іншого – об'єктом калькуляції одночасно визнано і замовлення, що спричиняє потребу використання позамовного методу обліку витрат. Оскільки позамовний метод обліку витрат доцільно використовувати на підприємствах з індивідуальним і дрібносерійним характером виробництва, його рекомендують для застосування на малих поліграфічних підприємствах. Виготовлення замовлення здійснюють за певними комплексами виробничих операцій, які формують в групи калькуляції [1, с. 134-137; 4, с. 108-110].

На основі теоретичних і прикладних досліджень ми розробили методику обліку виробничих витрат на малих поліграфічних підприємствах, в основу якої покладено принцип ведення обліку за виробничими операціями і технологічними процесами з узагальненням результатів за трьома основними стадіями поліграфічного виробництва (додрукарською, друкарською, післядрукарською) та діяльності підприємства загалом. Складність і тривалість здійснення технологічних процесів визначальною мірою залежить від виду продукції та способу друку. Окрему групу становлять поліграфічні послуги. При застосуванні запропонованої методики обліку витрат за групами калькуляцій створюється реальна можливість їхнього використання для технологічних процесів із виготовлення різних видів друкованої продукції, але водночас мають аналогічні стадії виробничого циклу.

В умовах ринкової економіки потрібно докорінне покращити організацію аналітичного обліку витрат на виробництво як важливого чинника виявлення резервів зниження собівартості продукції.

На основі узагальнення результатів досліджень встановлено, що у практичній діяльності поліграфічних підприємств у системі обліку недостатньою мірою застосовують принципи лінійної та функціональної систем і програмно-цільового підходу в управлінні. Таким чином, не задовольняються вимоги до підвищення оперативності обліку витрат безпосередньо на виробничих або обслуговуючих дільницях. Значна частина витрат у собівартості продукції формується в двох основних структурних підрозділах: друкарському та брошурувально-палітурному цехах. Враховуючи технологічні особливості поліграфічного виробництва, запропоновано диференційований поділ виробничої структури на основні відділи та допоміжні дільниці (рис. 1). На допоміжних дільницях забезпечується отримання додаткового доходу за рахунок виконання робіт та надання послуг стороннім організаціям. Враховуючи рентабельність функціонування структурних підрозділів, запропонована система обліку витрат, яка забезпечить можливість визначення внеску кожного з підрозділів у загальні фінансові результати діяльності підприємства.

Вирішення проблем удосконалення управління підприємством зумовлює потребу розроблення системи обліку і контролю за витратами, яка б задовольняла вимоги ринку з врахуванням специфіки виробництва. На цей час застосовують такі способи друку: високий, офсетний, глибокий, флексографічний, шовкотрафаретний та інші. За результатами досліджень встановлено, що переважаючий обсяг випуску друкованої продукції виготовляють спосо-

бом офсетного друку. Широку номенклатуру видів продукції, виготовленої офсетним друком, здійснюють на друкарських рулонних та листових машинах різного формату.

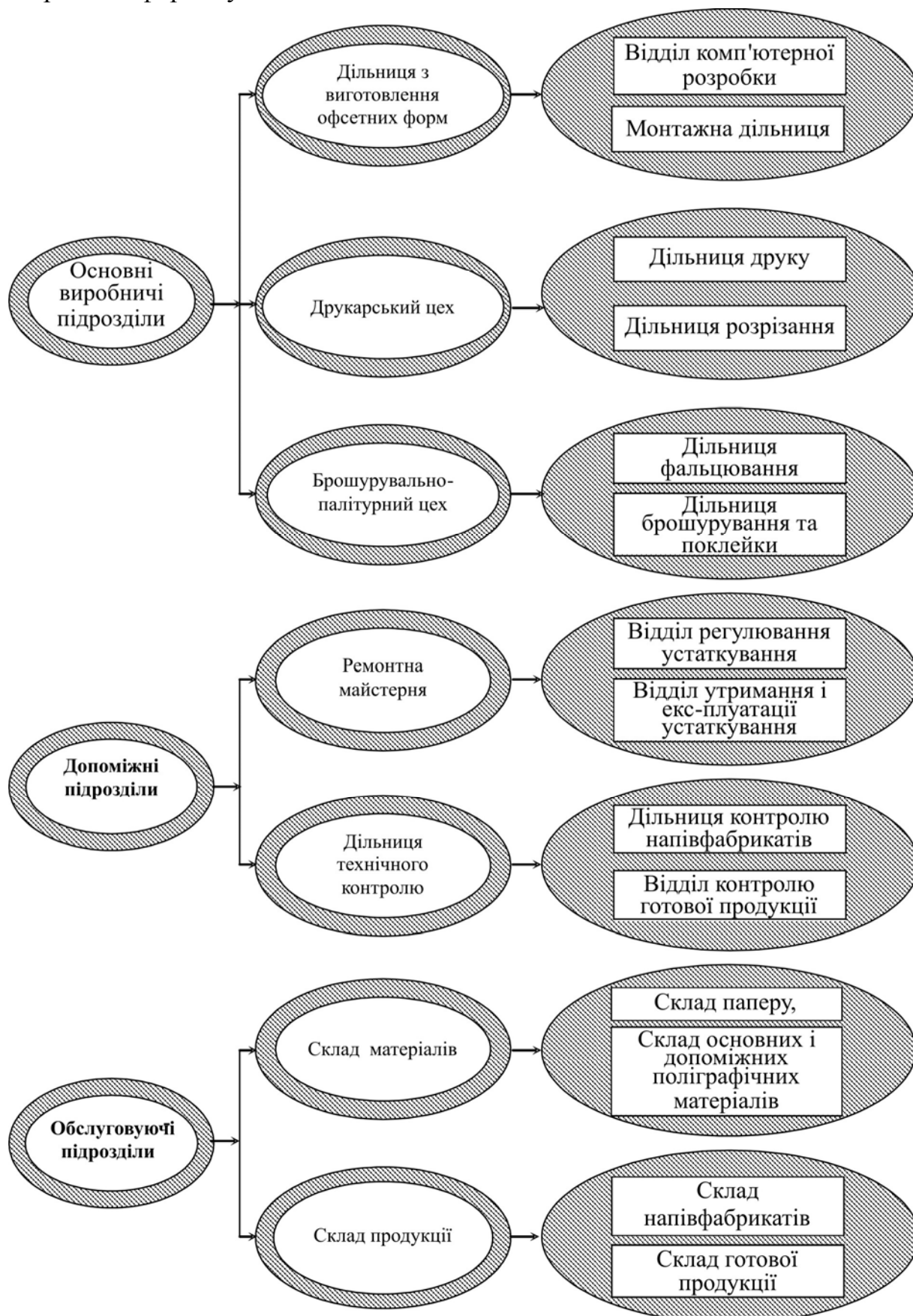

Рис. 1. Виробнича структура малого поліграфічного підприємства

Ми встановили, що на досліджуваних поліграфічних підприємствах відсутні системи належного нормування, достатнього оперативного обліку й контролю виробничих витрат за процесом формування собівартості продукції. До виявлених вад в існуючій практиці діяльності окремих підприємств варто також віднести намагання оперативного визначення фактичної собівартості та відхилень від норм без належного врахування багатьох чинників, які впливають на ці відхилення, сприяють виявленню, позбавленню та запобіганню їхнього негативного впливу на формування собівартості друкованої продукції.

Треба зазначити й недосконалість системи контролю, яка дотепер перебуває під впливом не остаточно демонтованої адміністративно-командної системи управління з властивими їй вадами. Виявлено, що з наявних трьох основних видів контролю (попереднього, поточного, наступного) на малих поліграфічних підприємствах застосовують переважно останній. Для здійснення оперативного обліку та контролю витрат на виробництво в розрізі замовлень та видів поліграфічної продукції, доцільно використовувати систему комп'ютерного оброблення інформації. Установлено, що процес автоматизації бухгалтерського обліку з використанням обчислювальної техніки на досліджуваних поліграфічних підприємствах запроваджують незадовільно. Проте прогресуюча тенденція до зниження цін на персональні комп'ютери та програмне забезпечення створює сприятливі передумови для належного технічного й програмного забезпечення систем автоматизованого оброблення інформації на досліджуваних підприємствах.

Під час створення на підприємстві ефективної системи обліку і контролю за виробничими витратами варто враховувати вплив багатьох чинників на оперативність та ефективність її функціонування (рис. 2).

У ході здійснених досліджень з'ясовано, що на методологію та організацію обліку та контролю виробничих витрат істотно впливають галузеві організаційно-технологічні особливості, а саме: організаційна й виробнича структура підприємства; специфіка використання виробничих і трудових ресурсів; тісна залежність між складовими частинами виробництва; велика розчленованість процесу; незначні розміри незавершеного виробництва. Усі наведені вище особливості поліграфічних підприємств потрібно брати до уваги під час організації обліку та контролю витрат, адже саме від ступеня їх використання залежить якість та достовірність сформованої в бухгалтерії інформації щодо собівартості окремих видів продукції.

Встановлено, що одним із вагомих аргументів впливу є вибір наявних методик групування витрат із характерними ознаками для планування, обліку і контролю окремих видів витрат, достовірного відображення фінансово-господарських операцій на синтетичних рахунках, забезпечення узгодженості між бізнес-планами, прогнозами, кошторисами й фактичними витратами на виготовлення друкованої продукції, отримання результативної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

За результатами аналізу встановлено, що на досліджуваних підприємствах відсутнє групування витрат за відношенням до обсягів виробництва, місцем виникнення та видами поліграфічної продукції. Недостатньо зас-

тосовують метод групування витрат за замовленнями, що унеможлиблює визначення нерентабельних замовлень.

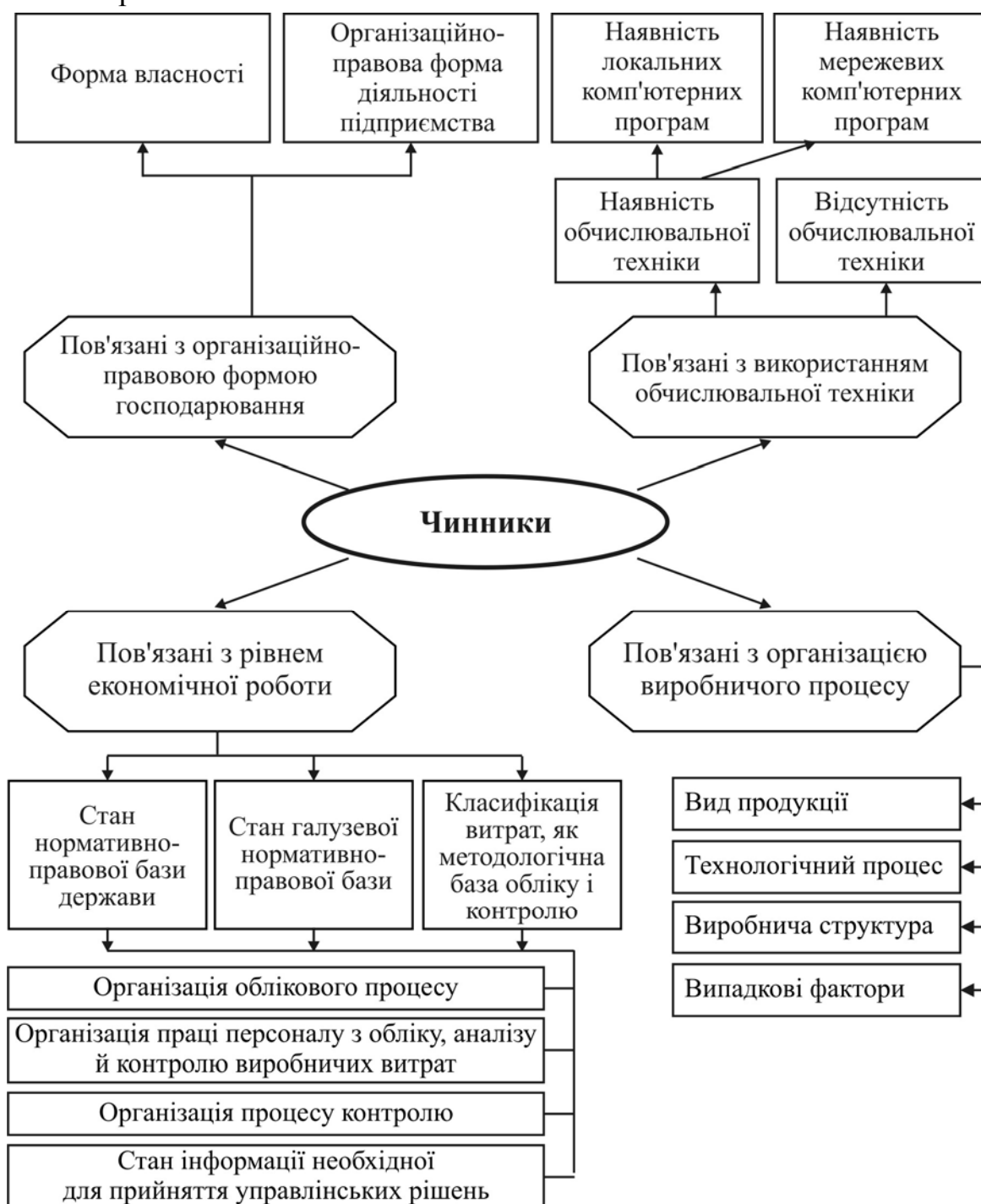

Рис. 2. Класифікація факторів, які впливають на організацію бухгалтерського обліку і контролю витрат на поліграфічних підприємствах

Отже, на основі теоретичних і прикладних досліджень розроблено методику обліку виробничих витрат на малих поліграфічних підприємствах, в основу якої покладено принцип ведення обліку за виробничими операціями і технологічними процесами з узагальненням результатів на принципах створеного алгоритму комп'ютерного вирішення комплексу завдань на основі програмного моделювання виробничих ситуацій; узагальнення інформації за основними стадіями поліграфічного виробництва.

Література

1. Воронкова В.Я. Бухгалтерский учет в полиграфии. – М. : Изд-во "Книга", 1986. – 271 с.
2. Никольская Э.В. Себестоимость продукции полиграфических предприятий в современных условиях хозяйствования / Э.В. Никольская, М.Е. Исакова, Л.Н. Евсеева, Л.А. Давыдова // Полиграфическая промышленность : научн.-техн. информ. сборник. – М., 1995. – Вып. 3. – С. 1-17.
3. Сопко В.В. Бухгалтерський облік у підприємстві. – К. : Вид-во "Техніка", 1995. – 267 с.
4. Чепурин В.А. Бухгалтерский учет на полиграфических предприятиях. – М. : Вид-во "Книга", 1976. – 173 с.

УДК 342.5:347.441

Доц. Н.Б. Ярошевич, канд. екон. наук;
магістрант Н.Є. Шутовська – НУ "Львівська політехніка"

ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Досліджено проблеми розвитку пенсійної системи України та сукупність заходів і передумов з покращення пенсійного забезпечення порівняно із закордонним досвідом. Обґрунтовано перспективи подальшого розвитку у цьому напрямі страхування у взаємозв'язку із економічною системою.

Ключові слова: соціальне страхування, пенсійне забезпечення, пенсійна система, пенсійне страхування, недержавне пенсійне страхування.

Assoc. prof. N.B. Yaroshevich;
master's degree N.Ye. Shutovska – NU "L'vivs'ka Politehnika"

Pension insurance: problems of development

In this article investigational problems of development of the pension system of Ukraine that aggregate of measures and pre-conditions from the improvement of the pension providing in comparing to oversea experience. Grounded prospects of subsequent development in this direction of insurance in intercommunication with the economic system.

Keywords: social security, pension providing, pension system, pension insurance, non-state pension insurance.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток ринкових відносин в економіці та підприємницької діяльності зумовлює потребу надійної системи страхування. Цивільно-правові відносини цього характеру дають змогу успішно вирішувати питання соціального значення, а саме соціального страхування. Важливим складником соціального страхування є система пенсійного забезпечення України. Це актуальна сфера діяльності, яка потребує вдосконалень, а також вирішення проблем, серед яких фінансові, економічні, соціальні та нормативні. Тому, пенсійна система України перебуває у процесі реформування. Щоб показати переваги та вади пенсійного страхування в Україні, потрібно дослідити його порівняно із зарубіжним досвідом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ознайомлення з останніми науковими публікаціями свідчить про значну увагу провідних вітчизняних фахівців переважно на дослідженні пенсійного забезпечення та його стану. Як зазначає О. Кир'язова, істотною вадою чинної солідарної пенсійної системи є те, що вона дуже залежна від демографічних ризиків [1]. Сучасне становище та перспективи розвитку пенсійного забезпечення розглядали О. Бушинська та В. Бастричев, які досліджували реформу пенсійного забез-